

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 222.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIA
Targul Inului Nr. 30

INSERATIILE
se primesc la admini-
stratia. Preţul după tarif
şi învoială.

Manuscrisurile nu se în-
napoiacă.

Doi paşi uriaşi.

Adunarea dela Alba-Iulia şi serbările dela Orăştie însemnează doi paşi uriaşi în evoluţia noastră politică-culturală.

Ceea-ce până acum n'am avut, deoarece voinţa ni-era încătuşată, iată că putem avea astăzi, mulţămia ţării şi valorii noastre proprii. Partidul naţional a fost desfiinţat, dar el a trăit şi mai departe. Aderenţii lui l-au cultivat în intimitatea sufletului lor, aşa cum Creştinii cei dintâi cultivau credinţa creştină în hecatombe.

Valoarea acestei credinţe a crescut în urma principilor din cari se constituia şi-a învins, căci ea propoveduia adevărul şi s'a răspândit peste tot pământul nu numai pentru că semănţa ei a căzut în pământ bun, ci şi pentru că a fost cea mai prigonită credinţă din lume.

Tot astfel şi partidul nostru a existat în temelii principilor şi a programului, pe care l'a propovăduit şi-a învins deoarece a vestit adevărul şi va cuceri în curând toată suflarea românească şi va impune şi va avea simpatia Europei întregi, tocmai fiindcă a fost cel mai prigonit partid.

La Alba-Iulia se va ţine cea dintâi adunare populară a partidului naţional, cum nu s'a mai ţinut, şi se va face cea dintâi organizare comitatensă — deschis — sub ochii prietenilor ca şi ai duşmanilor — pe baze naţionale.

Mulţămia ţării şi valorii noastre proprii, careia evenimentele recente i-au dat proporţii uriaşe, guvernul a trebuit să recunoască dreptul nostru de a ne organiza politiceste pe baze naţionale.

De acest drept uzează cea dintâi adunare dela Alba-Iulia.

În acest comitet avem atâţia oameni de seamă şi printre ei pe cel mai distins, pe Dr. Iuliu Maniu. Era deci natural ca de aici să pornească începutul activităţii intense la care ne vom angaja.

Dacă Smion Bărnău cel dintâi a spus în programul redactat de el pe Câmpul Libertăţii: „Adunarea aceasta se proclamă de adunare generală naţională a na-

ţiunii române din Transilvania”, e logic ca nepotul acestuia Dr. Iuliu Maniu să spună cel dintâi: „Poporul român din . . . se învîta la adunarea populară a partidului naţional”.

Adunarea dela 1848 s'a ţinut, programul ei s'a luat la cunoştinţă, tot astfel se va ţine şi adunarea de mâine şi programul ei — ordinea de zi — s'a luat la cunoştinţă de organele guvernului. Atunci poporul român se trezia la viaţă, astăzi se pregăteşte pentru o viaţă nouă.

Adunarea dela Alba-Iulia deschide deci o nouă epocă în viaţa noastră politică. Iată-ne recunoscuţi ca neam, ca naţiune, ca factor politic întregitor de stat. Atârna numai dela vrednicia noastră ca să ducem steagul la biruinţă deplină. Zorile se desprind strălucitoare din negura vremii, ochii noştri se scaldă în nădejdea biruinţii depline.

Ca o confirmare a nădejdii noastre, iată vin şi serbările dela Orăştie.

Adunarea dela Alba-Iulia anunţă începutul unei activităţi îndârjite şi îndelungate. Pentru această muncă se pretinde mult şi bogat capital de energie. Se pretind generaţii elite. Şi serbările dela Orăştie anunţă crearea astorfel de generaţii.

Ele au ceva din atmosfera serbărilor olimpice, poartă în ele duhul unor vremuri de avânt antic. Tinerimea noastră, conducătorii de mâine ai neamului, înţelegând glasul vremii, se pregătesc, îşi oţolesc minţea şi braţele pentru a putea susţine cu succes lupta şi pentru a cuceri cununa de laur — biruinţa de mâine a acestui neam.

Se întregesc aşa de frumos manifestajia dela Alba-Iulia şi serbările dela Orăştie.

Într-o parte se dă îndrumarea, se ficează programul de muncă, se adresează chemarea la luptă, se dă proclamaţia, iar în altă parte, aproape de o aruncătură de puşcă cei ce mâine vor fi neamul românesc se pregătesc, îşi oţolesc minţea şi braţele, pentru a prinde chemarea, pentru a traduce în faptă cuvântul şi pentru a smulge acestor vremuri de frământare biruinţa pe

seama acestui neam, care merită şi care de veacuri aşteaptă o soartă mai bună.

Atmosfera întreaga ni-e atât de prielnică, încât în manifestaţiile din cele două centre româneşti, noi întrezărim deja de pe acum biruinţa, care va trebui să vie.

În semnul acestor vremuri de deplină renaştere salutăm adunarea dela Alba-Iulia şi serbările dela Orăştie.

Partidul radical. Pentru organizarea partidului radical maghiar, radicalii şi sociologii au lansat un apel, în care invită la aderare pe acela cari sunt de principile radicalismului. Comitetul organizator a publicat şi programul partidului, care în esenţă este următorul:

Partidul radical are intenţia a creia o Ungarie liberă şi fericită. Voeste să introducă sufragiul universal, fără restricţiuni şi cu vot şi pentru femeii. Vrea să asigure şi reprezentanţa minorităţilor.

Intenţionează a libera pământul prin o reformă agrară radicală. Spre acest scop află ca mijloc potrivit secularizarea şi cassarea fidei-comiselor. Pretinde darea progresivă şi organizarea economică a proprietarilor de moşii.

Doreşte reformarea instrucţiei publice, despărţirea statului de biserică, instrucţia populară de stat, libertatea de fidel şi religioasă prin asigurarea libertăţii de gândire şi de presă. Voieşte să pună capăt privilegiilor cu naţionalitate a lui Dekk. Problema cea mai urgentă este: restabilirea ordinii de drept, pe baza unui parlament popular democratic.

Pentru fixarea definitivă a programului comitetul de organizaţie va ţine o adunare în Budapesta, Sâmbătă în 6 Iunie c.

Atitudinea Turciei faţă de Albania. Corespondentul din Bucureşti al ziarului „Neue Freie Presse” comunică ziarului său că Talaat-bey l-a declarat următoarele:

»Evenimentele din Albania sunt urmările unei guvernări prea slabe. Ori, într-o ţară ca Albania lucrul principal este un guvern energetic. Principele Wilhelm pare a fi un personaj amabil, dar aceasta nu este suficient,

ci trebuie să abia ţaria de a dispune chiar fără considerente.

Este neplăcut că pe lângă toate acestea se adaugă şi faptul că, ministrul preşedinte albanez, Turkhan-paşa nu este omul acţiunii, ci mai mult un diplomat cu maniere distinse, fără însă a fi totodată şi organizator.

Ca să se poată restabili ordinea în Albania, trebuie energie de fier. Turcia a încercat în repetite rânduri să pacifice Albania prin bunăvoinţă, dar fără a reuşi. Desfăşurarea evenimentelor depinde de energia viitorului ministru-preşedinte. Un astfel de personaj ar fi Izzet-paşa fostul nostru ministru de război.

Vă asigur, că Turcia nu se va amesteca în evenimentele din Albania, dar nici nu va trage avantajii din situaţia albaneză. Noi dorim din inimă ca principele Wilhelm să-şi poată îndeplini misiunea.

Aceasta am declarat-o atât M. Sale Regelui Carol, în audienţa de stat români, în cursul convorbirilor ce le-am avut cu ei“.

Lupta în comitate.

— Două adunări comitatensă în comitatul Târnavei mici. — Lupta partidului naţional român. —

Dicioşânmartin 27 Maiu n. 1914.

În 4 Maiu n. 1914 s'a ţinut o adunare extraordinară comitatensă pentru statorirea cercurilor de votare. Partidul naţional român din comitat şi-a spus cu demnitate cuvântul în chestiunea aceasta prin rostul prezidentului său, d-l Simion Căluţu. Preşedintele nostru a documentat celor dela comitat cu argumente bogate neîndreptăţirile de cari s'a împărtaşit poporul român prin noua lege de alegere şi prin legea despre împărţirea cercurilor electorale. Arătând, că statorirea cercurilor de votare se bazează tot pe acele principii, cari au fost conducătoare la întreaga reformă electorală şi anume escluderea cât se poate apopoului român dela aducerea legilor. A prezentat apoi noţiunea partidului naţional român cerând, ca să fie luate în socotină dreapta şi interesele popoului român din comitat la statorirea cercurilor de votare. Motiunea a fost respinsă.

În 26 Maiu n. 1914 s'a ţinut adunarea ordinară de primăvară, la care a luat parte un număr foarte mare de membrii. Aproape toţi membrii români au fost prezenţi. Primul obiect dela ordinea zilei a fost raportul viceşpanului, poate vithul raport înaintea statoririi administraţiei. Din partea Românilor a luat cuvântul d-l Dr. Romul Bolla, care şi-a dezvoltat părerea faţă de schimbările plănute de guvern în administraţia publică a ţării, cari nici decum nu sunt apte de a sana relele administraţiei noastre. Nu-l vorbă aici de schimbări în spiritul, în sistemul administraţiei, ci numai în organizaţia ei, cari reforme servesc tot numai interesele celor dela putere. A arătat greşile guvernului prezent. A cerut reforme radicale pentru sanarea relor. În fine a dovedit prin câteva cazuri concrete starea bolnăvicioasă a administraţiei publice şi a declarat, că nu primeşte raportul.

Românii nu au luat parte la discuţia unor obiecte de mai puţin importantă.

Voină a fi fidel în descrierea întâmplărilor trebuie să remarcă duelul intelectual săvârşit la congregaţia aceasta între d-nii Dr. Romul Bolla şi profesorul universitar Dr. Réz Mihály cunoscutul cumnat şi publicist de casă al contelui Tisza. Acest domn a venit, precum se spune anume, fiind de altcum membru al congregaţiei noastre, spre a se răful cu d-l Dr. Romul Bolla. Luând cuvânt la o chestiune neînsemnată dela ordinea zilei, a început să ameninţe pe d-l Dr. Romul Bolla, spunând că şi-au notat toţi cei competenţi vorbele d-nului Dr. Romul Bolla rostite cu ocaziunea pertractării din Sătmăr. A declarat, că vor şti ei să porceadă faţă de un om, ca d-l Dr. Romul Bolla, care are cutezanţa ne mai pomenită, să deneghe idea statului naţional maghiar unitar.

D-nul Dr. Romul Bolla ausind aceste apostrofări a cerut momentan cuvânt în chestie personală şi a respins cu adevărată demnitate de luptător hotărât insultele d-lui Dr. Réz Mihály. A arătat ce este de crezut despre sistemul de guvernament inaugurat de contele Tisza. L'a desvâlit pe vorbitor şi a arătat, că el stă în serviciul aceluiaşi politice nefericite, pe care a înasurat-o cumnatul său, contele Tisza. Pe urmă declară, că nici el personal, nici

Cronica de Duminecă.

— Părerii şi impresii literare. —

Pe D. N. Clotori l-am cunoscut într-o după amiază posomorâtă de Noembrie. Nu ştiu ce m-a apropiat mai mult de el. Felul de a scrie, sau cum înţenia cu care vorbea? Părşise cadreda ce i se dase în învăţământul, pe care'l îmbrăţişase cu entuziasm, ea să-şi plardă în curând iluziile. Îşi aranja acum traducerea din limba suedeză, voină să le scoată în volum. Ele au şi apărut în curând, formând merideea din care s'au împărtaşit cu prisosinţă practicii autori de cărţi didactice, acel indivizi reduşi la inteligenţă, cari au adeseori îndrăneala să răspundă că »vor ţine seama de cererile cutărui scriitor“.

Fireşte, aceasta se întâmplă, după ce pseudo-intelectualul, graţie spatelui de gumă şi broşurilor, în cari descrie cu emfază cutare călătorie a D-lui Ministrul, se vede inspector, sau cine ştie ce atentator la sumele destinate de casa Şcoalelor pentru luminarea mulţimii.

Tocmai de această gleahţă de atentatori la inteligenţa copiilor discuta atunci, în după-amiază acela de Noembrie, scriitorul de care vorbesc. Şi-şi exprima mirarea cum de nu se asociază căi-va scriitori de seamă să facă el o carte, care să fie un adevărat svor de lumină, de bunăvoinţă, de avânt

şi de dragoste, de viaţă pentru cei mici şi cu suflete curate?

E mult de-atunci. Omul, care vedea în cuvântul scris solia unor vremuri mai bune, semnalul înăţărei şi al premerii sufleteste, nu s'a schimbat nici astăzi şi nu s'a desmiinţit în tot ce-a scris de atunci în coace. Gazetar, el şi-a dat seama de rostul educativ al presii şi era firesc să nu se poată acomoda nicăiri, într-o lume, care mercantilizase totul, într-o lume unde falsitatea începe de sus, ca să sfârşască cu mititelul teolog ce ţine toasturi.

Ca scriitor, Clotori şi-a dat seama că o literatură, care vrea să trăiească şi să merite acest nume, trebuie să oglindească în ea, în mod sincer, sufletul popoului respectiv, cu toate frământările lui, cu toate aspiraţiunile lui spre mai bine, cu toate durerile lui după lumina care latărie. Sforţările inconştienţilor pot fi cel mult interesante din punct de vedere patologic. Dar faptul că s'au găsit aşa de mulţi, cari să ia drept literatură elucubraţiile cutărui creier morfinitizat, ne dovedeşte starea dezolantă de cultură şi simţire, în care se găseşte azi societatea noastră, în care se uită aşa de uşor drumul adevărului şi al bunel credinţe.

Cei creşcuţi într-un anumit fel de a simţi şi cugeta nu mai pot fi schimbaţi. Ori câtă căldură ai risipi din propriu-ţi suflet, rugina din inima lor nu se mai poate delătura. Şi ei trăesc aşa, de multe-ori fericiti în incon-

ştiienţa lor, până când viaţa cu loviturile ei nu le deschide ochii. Aceasta vine însă totdeauna prea târziu.

•••

De acela ochii scriitorului, al cărui gust literar s'a format în nordul cu oameni cari vorbesc puţin, dar judecă mult, cu oameni cari ştiu să tacă şi să simtă adănc, ochii acestui scriitor s'au îndreptat cu nădejde spre cei mici, spre cei al căror suflet se deschide uşor pentru ori-ce lucru, învăţătură nouă. Fiţi buni, le zice el. Fiţi buni cel puţin în anul copilăriei voastre, de a cărei nevinovătie nu sunt vrednici cei mari. Această povată reiese din întreg volumul intitulat »Calea Rob'lor«, care nu conţine »poveşti din popor« cum şi-a permis să scrie o cocoană, care de mult se tot încurcă prin folie uor anumite reviste, — ci conţine bucăţi literare plămuite de scriitor din bogăţia lui de simţire, din puterea lui de a da viaţă gândirii şi simţirii.

Pe când foştii lui dascăli scriau versuri ca acestea, pe cari le dedicau ministrului:

Am plecat singur de-acasă
În piept cu un singur dor,
Ş'apuc calea cea frumoasă,
Să mă fac învăţător.

Am ajuns lângă lumină
Acum spiniu l-am plivit
Cugetarea mi-e senină
Şi acum cânt fericit, —

Clotori scria bucăţi ca *Paianjenul*, în care arăta celor mici păvă unde merge răutatea omenească atunci când minţea nu poate să se bucure de raza binefăcătoare a luminii. Pe atunci Clotori, având înaintea sa strălucitele modele ale Selmei Lagerlöf şi ale lui Björnson, căuta ca scrişul lui să fie ca sămburele îngropat în pământ cu gândul bun de a culege urmaşii rodul din pomul ce va răsări. Căuta ca, prin bucăţi ca cea intitulată »Calea Robilor« să arăte cât preţuieşte în lume şi înaintea lui Dumnezeu bunăvoinţa, întruchipând, în formă de legendă, povestea minunată a milioaneilor de stele, cari le cunoaştem sub numele de »Calea Robilor“.

Şi în »Zorelele« ne arată cum un suflet adevărat înţelege să se ataşeze de alt suflet, pe care 'l iubeşte, câtă durere simte când se vede strein. Acelaş lucru în delicata bucată »Prietenul florilor« şi »Din soaptele crângului«. Din toate se desprinde acelaş prietenescă povată cătră cei mici: Fiţi buni, fiţi cu inima primitoare. Fiţi aşa ca inima voastră să se deschidă spre ori-ce rază de lumină, a cărei binefacere învăţaţi s'o preţuiţi. Întoarceţi-vă ochii spre soare şi nu vă bucuraţi de durerea altora. Pentru tinerime, cartea aceasta a lui Clotori este de sigur tot ce s'a scris mai frumos dela bucăţile lui Odobescu încoace.

•••

Meritul acestor bucăţi este cu

atât mai mare, cu cât ele ni se prezintă într-o formă care poate rivaliza cu eleganţa bucăţilor celor mai de seamă stilişti streini.

În acelaş gen a căutat să scrie şi dl Gârleanu, care în cartea sa »Din lumea celor ce nu cuvântă« n-a reuşit nici pe departe să'l ajungă pe Clotori. Nu se poate compara nici ca putere de invenţie nici ca putere de imaginaţie, şi nici ca formă de expunere. Bucăţile diui Gârleanu sunt sărace în imagini, deşi foarte pretentioase ca tendinţă. Tendentiozitatea lor se observă imediat. După primele bucăţi vezi bine că scriitorul s'a aşesat la masă cu gândul de a scrie cu ori-ce preţ »Din lumea celor ce nu cuvântă«. Şi, fireşte, ori-cât de meşter, nu răuşeşte să dea bucăţilor acea căldură simpaticeă, pe care-o întâlnim în rândurile lui Clotori.

•••

»Urăsc, scrie scriitorul, pe acel indivizi cari n'au fost nici-odată mistuiţi de flacăra urei şi a iubirei, cari trec prin viaţă fără să fi fost turburaţi nici-odată, fără să fie ademiniţi de nimica. Urăsc pe acele păpuşi, al căror ideal nu merge mai departe de vitrina negustorului de manufactură, cari pot să dispară ori-când fără ca nimenea să le simtă lipsa. Urăsc pe toţi acela cari nu riscă nimica, pentru cari viaţa, cu toate manifestările ei, e un sport, pentru cari chiar iubirea e un sport care nu angajază întru nimica sufletul. Şi-mi sunt dragi, dimpotrivă oamenii

Poporul român nu să lasă terorizat prin amenințări de aceste.

Congregația s'a sfârșit abia la orele 3 p. m.

Aral Chazi.

Chestiunea română în delegațiuni.

Continuăm raportul despre ședințele delegațiunii ungare. Aproape toți oratorii de Miercuri au atins și chestiunea română, voină a arunca lumină asupra acestei probleme atât de grea și încurcată chiar de către acela, cari ar putea să o rezolve ușor, pe cale dreaptă și loială.

După prințul Windischgrätz a luat cuvântul contele Apponyi.

Discursul lui Apponyi.

Contele Apponyi zice că din actele »Cărții roșii» află, că noi am sprijinit România în criza Balcanică și cu toate acestea România manifestă o răcoală față de monarhie. Și el dorește printr-o declarație, dar aceasta să se bazeze exclusiv pe motive politice externe.

Tratativele însă îl prezintă pe primministrul Tisza, ca și când ar fi lucrat sub influință externă. Tisza neagă, dar contele Czernin l'a desavuat. Cu cât ne arătăm mai concesivi față de sfârșitul Românilor, cu atât pretențiile lor sunt mai mari. Asta este o regulă obișnuită în asemenea cazuri.

După aceste contele Apponyi ține să declare, că e un vechiu partizan al Triplei, de oarece găsește în Germania toate condițiile pentru o alianță statornică, pe când în Rusia există condițiile pentru o bună înțelegere și o amicitie sinceră, iar nu pentru o alianță, dat fiind născuțele Rusiei neoficiale de a pune întreaga lume slavă sub influența sa.

Cu toate că e un partizan al Triplei, oratorul recunoaște că ea prezintă anumite pericole, și relevă în această privință atitudinea Germaniei față de România zicând: *Germania ne-a luat-o înainte cu interesele românești, arătând în mod demonstrativ și la fiecare prilej, însemnătatea amicitiei române și adesea România la alianță.*

Nu se poate obiecta nimic, totuși oratorul are impresiunea că se arată o nuanță ca și cum *Germania ar vrea să exerciteze o astfel de influență și în politica internă a Ungariei.*

Vorbește apoi despre disensiunile interne din Ungaria, înțelegând pe cei de la guvern și opoziție. Zice, că reintroducerea stărilor normale și dispariția aceluia, *cari atacă independența statului național maghiar*, ar valora mai mult, decât diviziile de Dreadnought.

Discursul lui Khuen.

Contele Khuen-Hédervary vorbește în ton patriotic și laudător față de tripla alianță. Se declară de adevărat neclintit al ei. Vorbește apoi de afacerile balcanice, exprimându-și regretul că războiul nu a adus o pace desăvârșită; situația e turburată, de oarece procesul formațiunii statelor balcanice nu s'a terminat; granițele

cu putere de-a lubi și de a urla cu tot focul de care este capabil un suflet omenesc.

Pornind de la acest fel de a cutega, este ușor de înțeles cam ce subiecte va trata în bucățile lui literare inspirate de multiplele manifestări ale vieții. Toți eroii lui sunt conștienți. El știu de ce trăiesc, el își iau seama că au un rol pe lume și fiecare poate să-și motiveze existența lui pe pământ cu urmărirea unui ideal. Fiecare urmărește o idee, care ca o stea luminoasă îi rămâne înaintea ochilor totdeauna, făcându-l să nu cadă în fața loviturilor, chiar când acestea vin pe neașteptate de acolo de unde credea că puzesc izvorul bunătății, al milei și al înțelegerii.

Nimica nu are omul mai scump decât durerea. În această podoabă din sufletul omenesc și vei avea cea mai ordinară caricatură. Ea dă cuvântului farmec, ea dă imaginii căldură — spune un erou al lui. De aici apoi izvorăște întreg dorul de viață, care transpiră în tot ce a scris acest spirit de elită. Eroii lui n'au accente de disperare. Loviți, la rândul lor ei lovesc, priviți cu dragoste ei știu să răspundească cu întreg sufletul lor raze de lumină ce li se trimete. Ei știu să riște tot sufletul lor pentru cine le-o trimite.

Așa sunt eroii lui Clotori. Și cum eroii au totdeauna o parte din sufletul celui ce-i crează, cum nu sunt decât o copie a celui ce-i trimete în lume în băina literară, adăug cu toată liniștea sufletească: Așa este și Clotori. Și de astădată știu că nu mă înșel.

R. Silviu.

stabilite pe hârtie nu au respectat cerințele veritabile ale popoarelor și e sigur că vor fi corectate.

Oratorul combate părerea după care toate popoarele balcanice ar fi dușmane Austro-Ungariei și declară că interesele lor o cer să pretulască puterea Monarhiei.

E adevărat că în România, cu care vrem să menținem vechile noastre relațiuni, pare a domni actualmente un curent al opiniei, după care *amiciția cu Monarhia nu ar corespunde, cum ar fi de dorit, intereselor României.* Nu e treaba noastră să sugerăm României cât pretuște amiciția Monarhiei, dacă nu e pătrunsă de această idee. Programul diplomației austro-ungare trebuie să fie de a crea relații care vor duce la o înțelegere cu un stat balcanic sau altul pe baza comunităților de interese.

Contele Khuen Hédervary trece apoi la analiza expozeului d-lui Sasonow și își exprimă satisfacția de a vedea, că ministrul rus e partizan al politicii »Balcanul și balcanicilor», program pe care Austro-Ungaria îl urmărește de mult.

Contele Károlyi (intrerupe): Și ce-i cu status quo?

Contele Khuen: Status quo s'a accentuat atunci, când nimenea nu știa ce va urma. *Pentru România noi nu putem prescrie o politică externă.* Ea face ce vrea.

Contele Khuen încheie spunând, că situația politică nu e favorabilă, dar nu trebuie să ne descurajăm, căci timpurile se vor schimba.

Declarațiile lui Tisza.

Contele Tisza răspunzând referitorilor, face câteva declarații referitoare la evenimentele externe. Apără pe contele Czernin contra atacurilor ce li se fac, declară că are încredere deplină în loialitatea contelui și nu află de corect să se facă vre-o schimbare la legățiunea austro-ungară din București.

Vorbește despre Albania, despre fixarea frontierelor sudice ale Albaniei, despre relațiile cu Italia. Ține să constate, că în Ungaria nu există o mișcare serioasă contra triplei alianțe.

Vorbind de relațiile cu marile Puteri și Triplea-Alianță Tisza declară:

Am salutat cu cea mai mare bucurie înmănușărea raporturilor anglo-germane; vom saluta cu același bucurie tot ce ar aduce o destindere cât mai mare în legăturile franco-germane. Orice om politic german nu poate saluta decât cu bucurie faptul, că raporturile noastre cu Rusia ar deveni mai bune și dacă punctele de atingere ar scădea. Oratorul constată cu satisfacțiune, că Triplea-Alianță poate conta și pe viitor la sprijinul națiunii ungare întregi.

Discursul lui Károlyi.

După Tisza a ținut un lung discurs contele Károlyi Mihály, în care s'a ocupat cu tripla alianță, a marcat relațiile monarhiei cu statele europene, atingând și relațiile cu România și trecând desvoltarea evenimentelor prin prisma critică.

Iată în extras discursul contelui Károlyi:

Se naște întrebarea, dacă în timpul crizei s'a ridicat s'au nu prestigiul Monarhiei și intrucât a contribuit la aceasta Triplea-alianță? — zice contele.

Care a fost cauza, că am pus chestiunea Statului quo, nimeni nu o știe, de cât fostul prim-ministru Khuen Hédervary, căci fără a motiva aceasta am lansat deviza că: »Balcanii să fie al Statelor balcanice», ca apoi mai târziu să ne batem joc de această deviză, tolerând ca Turcii să recupe ceea ce au pierdut.

În cursul conflictului româno-bulgar Monarhia a urmat o politică absolut imposibilă, căci în același timp a căutat să-și asigure prietenia ambelor țări, iar rezultatul a fost, că ambele au devenit dușmanii noștri.

Am voit să câștigăm prietenia României prin Silistra, iar pe aceea a Bulgariei prin revizuirea tratatului de pace din București. Ce s'a întâmplat însă? *România obține mai mult decât susținem noi, iar ideea revizuirii am abandonat-o.*

În felul acesta am pierdut și prietenia României și pe aceea a Bulgariei.

Am pierdut însă și mai mult: am pierdut și prietenia Turciei, prin faptul că am susținut granița Enos-Midia.

Față de Grecia ne-am blamat cu chestiunea Cavallei, pe care Grecia a obținut-o cu toate opunerile noastre.

Cu Serbia avem boiuc. Misteriosul caz dela Pritzend este comedia politicii noastre externe.

În evacuarea Soutarilor, Monarhia nu are absolut nici un merit, căci evacuarea s'a făcut în urma insistenței tuturor popoarelor.

Referitor la Albania, ministrul de externe în expozeul său susține, că întemeierea Albaniei libere se poate

considera, dela urcarea pe tron a principelui Wilhelm, ca fapt îndeplinit. Relevez aceste declarațiuni ca să scot mai bine în evidență, că Albania este un ce absolut imposibil.

Așa stăm cu prestigiul.

În ce privește Triplea-alianță, constat că Germania, în chestiunea revizuirii, a călcat față de noi cele mai elementare reguli de loialitate.

Ca să putem micșora animozitățile invitate contra noastră în România, am început să alergăm după această până când ni s'a aruncat în față conținutul gătelei cu lături.

În timpul când în România se accentuează neîntreput: »Los von Oesterreich, los von Ungarn» Jagow, ministrul de externe german aduce laude României. De altfel Germania în timpul războiului nostru vom al Serbia a lucrat contra intereselor noastre.

Oratorul recomandă o politică populară națională, căci numai în felul acesta se vor putea realiza rezultatele dorite.

După un scurt răspuns al lui Tisza în care apără Germania de atacurile contelui Károlyi, ședința se închide și cea viitoare se anunță pe Vineri, 29. Maiu c.

Ședința de Vineri.

În ședința de ieri a făcut o interpelație delegatul Rákovszky Istvan în chestia ofțerilor și cu privire la raporturile dintre militari și civili. Interpelația a fost adresată ministrului comun de războiu.

Vorbesc pe scurt la obiect Tisza și Lovász, care între altele acuză Germania, că favorizează România și îi dă îndrăzneală față de națiunea maghiară!

Mai la cuvântul contelui Wickenburg, care din încredințarea contelui Berchtold dă unele deslușiri în ce privește situația externă, ca răspuns la oratorii din opoziție.

Delegațiunea austriacă.

Delegațiunea austriacă a ținut și ea mai multe ședințe în săptămâna aceasta. S'a discutat mult chestia Albaniei. În privința aceasta a vorbit mai pe lung șeful de secție dela externe, contele Forgach, arătând cu date procedul întemeierii Albaniei.

Delegațiunea austriacă a votat Miercuri bugetul comun de războiu.

Până când?

— Scrisoare din Bucovina. —

Cernăuți, Mai 1914.

La noi în Bucovina fierbe totul și înzădărim încercăm, să ne amăgim că ne așteaptă un viitor strălucit și că lucrurile triste de acu nu vor dăinui cât lumea. E adevărat că se ridică generații după generații, dar și ele nu-si pot păstra independența, ci piutesc ca niște viștari fără rădăcină în apele nu prea limpezi ale celor vechi. Despre strategiile politice noastre naționale nici nu mai vorbim. Le-am consacrat în mai multe rânduri scrisori întregi. Ei își urmează cu multă dibăcie calea veche și asmuță mereu ceata aderenților, cei urmează în mod fatal. E fant sigur că cei mici, mulți — cari uniți ar fi puternici — nu-și pot păstra independența lor, ci devin unelte triste în mâna puternicilor zilei. Despre acest adevăr se poate convinge neare ușor la noi în țeară.

În timpul din urmă folele noastre românești se combat iarăși cu cea mai înverșunată vehemență. Bunui simț, codul manierelor cinstite, a dispărut de mult pentru redactorii noștri bucovineni. Ei au adoptat o tactică ciudată. Dacă însuși tu, pūrce și eu la fel al afacerii s'a terminat în moai cel mai cavaleresc — după sistemul bucovinean.

Noi aci în privința aceasta am bătut recordul între popoarele acestei monarhii fericite. Ne putem cei puțin mândri că suntem o specie neobișnuită pe harta Europei.

Să nu credeți că exagerez raptele și că le descriu într-o lumină cam pesimistă. Controlați, vă rog, colecțiile marilor noastre »din vesela grădina a lui Alexandrie», și ve-ți vedea pe partea cui e adevărul și dreptatea. La noi nu se scrie nici un articol cu tendințe mai înalte, nu se arată nici o directivă și nici un glas sincer nu îndeamnă la o luptă ideală, adevărată. Nu, a-ior: prin fraze sfârșitoare nu se nimicesc personalități, nu se distrug partide. Nu se apără destinele acestui neam încercat. O muncă entuziasată, care să strângă pe toți sub un singur drapel, ar avea în aceste vremuri sorți de izbândă.

La noi se propagă politica ciomăgului. De câte ori se schimbă redactorii și se aerizează redacțiile, se schimbă și coloritul ziarului, ce-î redigează. Pe cutare îl auzi, că se jertfește pentru o cauză sfântă, altul e mai prudent și voină să-și mărească autoritatea sa își scrie scrisori anonime, în care e amenințat cu moartea, dacă nu va înceta să scrie. Se'nțelege că'n procesul număr publică scrisoarea din chestie cu litere marcate și astfel devine un martir și un erou. De acela nu se coace păpușoiul, nu încetează ploile și e politica atât de încurcată, fiindcă avem prea mulți »martiri» și »eroi». Nu sunt semne bune, căci cu-aveauva strigă și sfârșitul se apropie.

Din lupta ce se duce, am putut înțelege deosebirea între democrați și apărăriști. Cei dintâi își laudă și tălmăiază mereu trecutul, iar apărăriștii se mândresc mereu cu viitorul.

De fapt își fac ambele partide mențrele lor și străinii ne încălecă. Rezultatul e, că unii sunt convinși că nu ne merge bine, iar ceilalți varsă lacrimi că suntem asupriți și ne stingem.

Nici un glas nu se ridică, ca să arate prăpastia în care ne aflăm, nici un politician, care să ne dele sfat prietinesc.

Haos și nedumerire în toate părțile. La sate cea mai completă desorientare. Ce știe bietul învățător și preot, despre problemele mari și vitale ale întregului neam românesc? La ce izvor să-și adape sufletul însetat după cultură națională? Despre soartea fraților săi află mai multe, mai detaliate și mai dese știri din zărele ovronești din Cernăuți. Acolo poți afla dări de seamă despre cele mai însemnate evenimente din țară, de peste munți — și'n sfârșit din întreaga lume. Pe când la noi aflăm numai înjurături, cuvinte triviale și malicioase, cari îți revoltă sufletul dacă și-e conștiința împăcată și ai puțină rușine.

Și apoi se miră onorabili cetitori, că lumea nu plătește ziarul. Trăim în vremuri atât de favorabile, ca să plătim scump zgărieturile tuturor redactorilor noștri? Au trecut vremurile când puteai câștiga opinia publică cu fraza. Voin discuiți serioase și nu pățimase!

Liviu C. Silvescu.

Cazul Mangra.

În fruntea numărului recent al »Neamului Românesc» dl prof. N. Iorga apreciind »cazul Mangra» scrie între altele:

»Fără îndoială, de la colegii noștri din Bucovina, din Ardeal, din Ungaria — din Basarabia nu mai avem, și nici din Macedonia — așteptăm și rezultatul cercetărilor făcute de fiecare în domeniul său special și părerea asupra scrierilor încredințate judecării lor, dar, înainte de toate, așteptăm manifestarea acestui simț de românitățe întreagă, exclusivă, necondiționată, din care se hrănește toată cultura nației.

Cine-l poate aduce, vine. Dacă lipsește, simțim o adâncă părere de rău pentru boala, pentru bătrânețea care-l țin departe de noi trușete. Numai trușete. Căci, sufletește el dorind de noi, noi dorind de dânsul, suntem totuși împreună.

Dar de ce ar veni în mijlocul nostru cine nu ni poate aduce acest suflet?

Vasile Mangra din Oradea-mare, în care credincioșii unui întreg ținut românesc din regatul Ungariei văd pe Vlădica lor, dar în care Guvernul unguresc, partidul maghiar al Muncii, casta pe care el o reprezintă, văd un aliat, câștigat printr-un mijloc sau altul în lupta pe care o duc pentru sfărâ-marea organizației unitare, strict naționale a Românilor, — pledică de căpetenie a operei de maghiarizare la care se lucrează, — nu putea să ni aducă acest suflet care se sălășuia într'nsul când era un biet popă sărac, mănăst din proces în proces, cu perspectiva temniței înaintea. L a pierdut. La sfârșitul unei audiențe, la iesăirea unei scrisori la facerea unei făgăduieli, la căpătarea unui scaun de deputat guvernamental, cândva, în rătăcirile lui printre amicii lui străini, el a rămas fără dânsul.

Și sufletul nu se capătă înapoi după ce zăpuzii Satanei a fost întărit cu slova de sânge. *Animus*, cu idealul său, cu puritatea sa, s'a dus. Și, în loc, ca să se fie hoitul, a rămas *anima inferoară*, asemenea cu a animalelor: setoasă de câștig, de hrană, de biruință, de răzbanare, capabilă de minciună și de vânzare.

Atâta avea în el fantoma cu văl negru pe plețele albe, rare, pe suprafață lividă, care a rătăcit dăunând prin București și s'a abătut pe băncile Academiei.

E de mirare că toți s'au dat în lături, că toți au făcut gesturi izbăvitoare înaintea ființei fără suflet, care torcea gânduri perfide în jurul altorului culturii românești? E de mirare că tineretul, văzându-și-l în față, l-a răspins cu brutalitatea pe care o trezește în cei cari sânt mai noi în viață înfățișarea neașteptată a lazmelor cu miros de putrefacțiune și cu lucruri satanice în orbite?

A plecat. Se poate plânge oricui. Nu ni pasă! Am fost cu toți în dreptul nostru. Ori nu putem șterge și pe haina altuia punctul țignit din rănile neamului nostru?

Dar, dacă, totuși, și în acești osândiți ai faptelor lor din când în când tresare o licărire de muștrări, Mangra Vazul ar avea în astfel de clipe altceva de făcut: *să se plângă pe el însuși!*

Congresul Uniunii femeilor române din Ungaria.

— Convocare. —

Uniunea femeilor române din Ungaria convoacă în sensul statutelor

Congresul

Reuniunilor de femei române asociate ce se va ține în Sibiu în zilele de 26 și 27 Maiu st. v. (8 și 9 Iunie st. n.) 1914 la sărbătorile Rosaliilor, cu următoarea

Ordine de zi:

Ședința primă a Congresului, Luni, 26 Maiu. (8 Iunie.)

1. Cuvânt de deschidere de președinta Uniunii.
2. Constituirea Reuniunilor membre cu delegatele lor. (Două la număr cu drept de vot.)
3. Raportul anual; inclusive raportul diferitelor Reuniuni.
4. Raportul socotelilor.
5. Propunerile Comitetului.
6. Alegerea comisiei de cenzurare.
7. Discursul d-nului profesor Dr. Nicolae Bălan, cu subiect religios.

Ședința a doua, Marți, 27 Maiu. (9 Iunie)

1. Discursul d-șoarei directoarei Veturia Greavu despre: Educațiunea sistematică în gospodărie și industrie casnică.
2. Raportul comisiei de cenzurare și darea absoluturului comitetului provizor.
3. Alegerea definitivă a comitetului permanent și a funcționarilor săi pe termen de 3 ani.
4. Fixarea congresului viitor.
5. Indrumări și discuțiuni asupra realizării problemelor noastre.

Comitetul Uniunii femeilor române din Ungaria.

Ceva despre industria de casă din Săcele.

— În binevoitoarea atențiune a congresului femeilor române. —

Femeia română din Săcele produce de veacuri așa zisa *dimie*, stofă de casă, bună și trairică, care îmbracă mai ales cianghii din Săcele, săcuții din Treiscaune și d'ărea, pe un preț bagatel.

În timpul din urmă s'a ivit în Săcele o întreprindere jidovească pentru facerea de nasturi din păr de cămilă și mătăsă Muncitoarele acestei întreprinderi sunt femeile și fetele române mai sărace, cam 150—200 de inșe, cari cu brațele lor românești aduc marele profit acestei întreprinderi jidovești, pentru plata de 4—5 coroane la săptămână, plată, care tot rentează mai mult decât câștigul de la dimie, al căreia preț a scăzut în timpul din urmă.

Un început de scăpare din această stare tristă, în care se găsec din cele noastre a întreprins d-na Maria Gavăt n. Moroianu, prin produsele ei norocoase constândătoare din vr'o șase modele de stofă subțire, fină și mai groasă, albă și de diferite culori, stoffe, cari au ajuns a fi desfăcute la unele firme din Budapesta și Viena și admirate pentru frumusețea și estinătatea lor și de streini.

M'am informat, dacă astfel de stoffe ar putea fi lucrate mai ales de cele 150—200 de femei române angajate la întreprinderea jidovească și am aflat, că da, dar mi s'a spus, că ar trebui înainte de toate să fie asigurată această întreprindere națională prin comenziile de lipsă.

Oare n'ar fi bine, ca mai ales de

sus să se înceapă o inițiativă în această privință? Noi ne tot lăudăm cu *portul nostru național* și ne mulțumim să-l vedem, așa de luce, la câte-o petrecere, ceace nu e suficient. Din modelele acestor stoffe, pe cari am plăcut să le punem în discuție, cred, că și-ar putea procura fiecare damă și domn român, mai întâi din Brașov, un costum, două pe an, încurajând astfel această industrie, și sărind cu un ceas mai curând în ajutorul alor săi, căci cu toată eforturile acestor stoffe, Româncilor noastre tot le-ar rămânea un câștig mai omenos decât de la dimii și de la facerea nasturilor.

Uniformele studenților noștri și ale domnișoarelor de pe la internate ar putea fi lucrate din *astfel de stoffe*, preoții, advocații și învățătorii noștri asemenea, și ar putea avea haine mai bune, mai frumoase și mai lefite (ca țoalele streine), pe cari cu fală să le poarte, căci sunt *produsul femeii române*.

Am văzut pe doamna și domnul Dr. George Moroișanu, atașatul comercial al României la Viena, pe d-na Valda, soția deputatului nostru, pe poetul I. U. Sorlicu, pe profesorul N. Popea și alte notabilități purtând costume și pardisuri din stoffele amintite și mă gândesc, că s'ar putea întinde așa departe această întreprindere, ca femeile săcelene să se ocupe exclusiv cu facerea astorfel de stoffe, producând, *astfel, stoffe suficiente pentru intelectualii noștri români și rămânând astfel o bogăție națională în mâinile noastre*, nu să se vândă la mâna mocanilor noștri streinilor, ca mai pe urmă să ne ducem la ei să ne îmbrace.

Această întreprindere s'ar putea, cred, cu timpul transforma în o cooperativă mare a *tuturor* Românilor din Brașov și Săcele, perfecționându-se și produsele tot mai mult. S'ar veni astfel în ajutorul nostru al tuturor, averea noastră ar rămânea a noastră.

Mă gândesc, ce impresie ar face asupra streinilor faptul, când s'ar pomeni deodată, că *toți* intelectualii români ies pe stradă cu doamnele și cu copiii în costume de *această* stoffă.

Mă gândesc, cum chiar uniformitatea în îmbrăcăminte cu *de-ale noastre*, ar putea fi un semn mai mult, al celor unii în *cugete și simțiri*. Cât respect n'ar insufla în streini acest lucru, *câtă mândrare în poporul nostru*, câtă mândrie națională în cel de un neam și-o lege...

Satlung, la 16 Mai 1914.

Vasilie Ivan,
Inv. dir.

Glose pe marginea gazetelor.

Stimate domnule director.

Vă rog să-mi dați voie a mă folosi și eu din când în când de ospitalitatea rubricii acestuia — care-mi convine — ca să dau expresiune celor ce simțesc și gândesc în legătură cu cele ce cetesc prin ziare.

În nădejdea că n'o să se supere *»Un glas din mulțime*, pentru această »conturbare în posesiune» și mulțumindu-vă înainte de bunăvoință. Vă salut cu toată stima.

Se sună că Sașilor din Sibiu li s'a împuțit brânza. Uiii hăis, alții cea... Ci-că o bună parte dintre ei s'au pus pe picioarele de dindărăt» cum ar zice ei și i-au tras un *tatehiter wader* tutorului lor din fruntea guvernului, încât s'a cutremurată tot fundul regesc...

Au aruncat cărțile partidului dela putere și, ci-că, vreau să încerce a umbra pe picioarele lor proprii că, slavă Domnului, sunt destul de respectabile. Frumos. Foarte frumos. E un semn de trezire a conștiinței de demnitate națională. Numai cât una e *voiața și alta puterina*. Oamenii cari au umbraț zeci de ani cu cărți străine cu greu își mai recâștigă puterea și siguranța în picioarele lor, cari să-i ducă după vrerea inimii.

Pomanagiului datat o viață întregă să trăiască numai din mila altora — se tâmpete sentimentul de demnitate și de mândrie omenească.

N'am văzut încă eroi între pomanagi. Iată de ce nu mai credem nici în regenerarea poporului sășesc. Ar fi o minune și azi nu se mai prea întâmplă minuni... Ingrădiți de privilegiu și miluiți, cu vreme și fără vreme, de guvernele țării, n'au cunoscut viforul vieții, care oțelește, îndârjește, curăță... care potențează mândria de sine, puterea de viață și încrederea în forțele proprii.

Contele Tisza își cunoaște Pappenhimerli...

Pe reprezentantul cărui popor ar fi îndrăsnit acest conte »Kl mindig magasra tartja a pipát» — cum ar zice Ungurul — ca, din fotoliul de ministru președinte, în fața unei țări întregi, să-l apostrofaze atât de ofenzător, cum a făcut-o cu reprezentantul lor, cu di W. Kopony? Și care popor depe fața

pământului ar fi rămas atât de nepăsător în fața acestei ofense, căutând să rupă orice solidaritate cu cel ofensat, reprezentant al său?...

Tisza cere dobândă milioanelor cinstite acestui neam de muribunzi... *supunere necondiționată. Kinek szekere farán ülsz, annak dudold nójtájd!* — le strigă stăpânul în limba tătăne-so.

Și, Sașii din Brașov cu »Bescheidenheit»-ul lor notoric au înțeles aversământul și *»sie lassen die Köpfe hangen»*, fiindcă capul plecat nu-l tale sabia și, bietul W. Kopony — în care poate într'un moment de uitare de sine, glasul sângelui a îndrăsnit să răsnăie prin păcia inecăcioasă a egoismului sășesc și să se facă interpretul intereselor culturale ale întregului germanism din Ungaria, — di W. Kopony zic: va trebui să și la catrafusele și să plece... Mândrii urmași ai Saxonilor n'au nevoie de reprezentanți a la W. Kopony.

Pe Sibieni i-a luat gura pe dinainte și-au luat la cunștință ieșirea deputatului Brandsch din cleștele lui Tisza. Nu voim să-l ofensăm, dar cunoscând *totalitatea și sentimentul de recunoștință* al poporului sășesc față de guvernul unguresc, ne temem că, această izbucnire de demnitate și de solidarizare cu reprezentantul lor, să nu fie un capriciu al primăverii, când seva vieții dornice de lumină țâșnește de pretutindeni.

La Sibiu se desprimăvăreaza mai repede ca la Brașov...

Au mai avut Sașii reprezentanți cari păreau că aduc o undă primăvărată în atmosfera cloacă a vieții lor politice. Pe unul îl chema Lutz Korodi, pe celălalt: Carl Lurtz. Cel dintâi — om întreg — a trebuit să se refugieze peste frontiera ca să nu infunde pușcări, al doilea — după ce și-a primit postul de notar public — ori de mai există, mulți nu știu nimic...

De aceea nu ne prea facem iluzii de semnul exclamării pus după hotărârea aderenților d-lui Brandsch din Sibiu...

La un adecă, când o să le strige Tisza: *Biegen oder brechen!* nu ne băgăm mâna'n foc că, n'o să și încovoale iarăși șira spinării cei cari au îndrăsnit să și-o oblescă acum la Sibiu.

Ș-apoi vorba veche: *Nu se poate cu burete să bați piron în părete.*

Bengulaș.

O scrisoare apocrifa.

»Românule, confratele nostru din Arad, a ținut să facă zilele trecute nițică senzație, mânănd apă pe moara șovinștilor noștri, prin publicarea și comentarea în fruntea foil a unei scrisori trimisă de un grup de subofițeri din armata comună, cari cereau redacției »Românului» să intervină la ministrul de război, ca să li se permită a intra sub anumite condiții pentru un timp oarecare în armata comună pentru a putea lupta în contra Epiroților răsunând pe Aromânii ucisii de aceștia.

Scrisoarea subofițerilor români a și produs senzația dorită de confrății dela Arad, căci — precum suntem informați — s'a pornit o întinsă cercetare pe la toate regimentele românești din Ungaria, ca să se erueze autorii acestei scrisori.

O știre mai nouă și în acelaș timp și mai »senzațională» ne aduce acum *»Keleti Ertesitő»*, care ne comunică din labor bine informat, că în una din ședințele recente ale delegației s'a tras atențiunea ministrului de război Krobotin asupra scrisorii publicată în »Românul». Ministrul de război — spune Kel. Ert., — a dat imediat ordin comandantului pieței din Arad să ancheteze cazul. Acesta s'a și prezentat îndată la di Vasile Goldiș, directorul ziarului »Românului», cerându-l lămuriri. Di Goldiș i-a declarat că *s'a convins că scrisoarea este apocrifa* și că a anunțat aceasta și prin ziarul său.

Kel. Ert. mai spune că comandantul pieței a trimis din acest număr trei exemplare ministrului Krobotin. Până aici informația lui »Keleti Ertesitő». Întrebăm acum pe confrății dela »Românul» pentru ce atâta tărăboi cu o scrisoare apocrifa? *Cui prodest?*

Datorința unei prese serioase și cu deosebire a ziarului oficial al unui partid nu poate fi doar vânărea după senzații efemere!

ȘTIRI.

— 17 Mai 1914.

Aparatul Vlaicu III.

Știrea transmisă ziarelor române de d-l C. Nedelcu din București despre terminarea aeroplanului Vlaicu III și despre încercările de pilotaj ce se fac pe câmpia dela Cotroceni de către piloții curajoși ai Țării românești sub conducerea distinsului căpitan-aviator

Andrei Popovici, ne-au umplut ochii de lacrimi...

Sunt lacrimile durerii amare după pierderea lui Aurel Vlaicu dela a cărui moarte se împlinște în curând un an, dar în acelaș timp sunt și lacrimi de mângâiere, de recunoștință, că prietinelor bucureșteni ai nouitului nostru Aurel le-a succedat după lungi eforturi să realizeze visul nostru, visul lui Aurel.

După lupte și frământări mari a fost terminat în fine tipul nou »Vlaicu Nr. 3» și în curând paserea măiastră, care ne-a intruchipat geniul neamului nostru, va străbate iarăși văzduhul sfidând forțele naturii, încercând iarăși cu forțe noi să îndeplinească idealul lui Aurel...

Nu credem că să existe astăzi suflet de Român de dincoace și dincolo de Carpați, care să nu simtă o sfântă emoțiune în clipele aceste.

Ziarele din regat se întrec în sărbătorirea momentului, care reinviază gloria lui Aurel Vlaicu, îatunecată pentru un moment de năpraznică lui moarte.

»Nu putem decât să ne fâlim — scrie ziarul oficial *»Vitorul»* — cu un monoplon care întrece pe toate celelalte existente — această a vededit-o cu prisosință Vlaicu și care va duce peste hotare gloria geniului românesc.

Greutatea cea mare, pe care au întâmpinat-o acei cari s'au grăbit să pună în execuție visul lui Vlaicu aparatul »tip 3» cu totul superior — a fost aceea a *pilotajului*.

Toți d-nii ofițeri aviatori precum și pilotul Macavel s-au oferit să înceapă încercarea aparatului.

Cum însă nimeni, afară de Vlaicu, nu pilotase vechiul aparat, era riscat să se încredințeze monoplonul ori cui, fie chiar piloților celor mai îndrăzneți. Căci e de ajuns o singură greșală, un singur accident, ca aparatul, opera întregă a unei energii extraordinare ca a lui Vlaicu, să fie spulberată și aparatul discreditat.

De aceea nu putem decât să felicităm ministrul de război că a încredințat puțerea la punct și pilotarea aparatului, d-lui căpitan Andrei Popovici, maestrul și curajoșul nostru aviator, care singur va face să se reînălțeze gloria lui Vlaicu, a d-sale și a întregului neam românesc.

La adunarea națională de mâine din Alba-Iulia ziarul nostru va fi reprezentat prin di Victor Branice.

Despre vizita țarului în România »Minerva» publică în numărul său de azi următoarele amănunte:

În mod pozitiv nu se cunoaște încă ziua sosirii țarului în România. În tot cazul va sosi la Constanța înainte de 3 Iunie v., probabil între 30 Mai și 3 Iunie st. v. Nu se știe încă precis, dacă suveranul Rusiei va rămâne o singură zi la Constanța sau dacă va vizita și Capitala regatului. La Constanța, se fac mari pregătiri în vederea vizitei imperiale. Întreg portul va fi pavozat. Se vor ridica arcuiri de triumf, iar pavilionul de primire la debarcader va fi un adevărat cap de operă.

Amănunte complete asupra vizitei imperiale se vor cunoaște abia peste o săptămână.

O telegramă din Peterburg anunță, că țarul va face călătoria la Constanța pe mare, pe când Sassanow, însoțit de consulul român Diamandy, va veni în România cu trenul.

În atențiunea obștei românești. A apărut volumul *»Legea nouă despre alegerea deputaților. Îndrumări pentru poporul român.»* Din publicațiile partidului național român din Transilvania și Ungaria. Prețul 50 fileri. Se poate comanda de la Institutul »Concordia», Arad.

O groznică catastrofă pe mare. Din Quebec se anunță că vaporul »Empress of Ireland» al societății »Canadian Pacific» s-a scufundat în mare, în urma unei ciocniri cu un munte de gheață. Știrile prime ce sosesc despre această nouă catastrofă sunt contradictorii, așa că nu se pot ști, cu siguranță, amănuntele ciocnirii și nici numărul victimelor. După unele știri, și ciocnirea s-ar fi produs cu un alt vapor și nu cu un munte de gheață. Atata se știe că personalul vaporului era compus din 200 oameni, iar vasul era aranjat pentru 432 pasageri în clasa I, 328 pasageri în cl. II și 846 în clasa a treia. Se crede că pe vapor se afluau în momentul ciocnirii, vre-o 800 de pasageri. La 10 minute după ciocnire, care s-a produs noaptea, vaporul s-a scufundat în mare, așa că luând în considerare timpul scurt pentru salvare și faptul că vasul nu era provăzut cu un număr suficient de luntre de salvare, nu e eschis ca numărul victimelor, după cum anunță primele știri, să fie foarte mare. Până acum se crede că numărul celor înecați ar fi de vre-o 600.

Iarnă și călduri îngrozitoare. Din Zürich se anunță, că prin unele părți

ale Șvitei domnește de câteva zile un ger îngrozitor, cum nu s-a mai pomenit decât în ierlenele cele mai grele. Avalanșele ce se prăvălesc de pe munți au acoperit cu zăpadă drumul dela Simplon, întrerupând circulația.

În acelaș timp din New-York se anunță următoarele: Peste oraș a trecut un val de căldură, care a produs o năbușeală de 45—50 grade, temperatura nomaipomentă de 30 ani încoace. Din cauza acestei călduri au murit mai multe persoane; mai mulți inși s-au îmbolnăvit grav de insolăție. Seara o vijelie cu ploaie a răcit aerul.

Invenția inginerului italian Ulivi, cu ajutorul căreia se pot face să explodeze materiile explozive dela o mare distanță, am înregistrat-o la timp. »Ziarul științelor populare» din București publică acum interesante amănunte despre această invenție, cari vor interesa și pe cetitorii noștri. Inginerul Ulivi în experiențele lui se slujește de așa numitele raze infraroșii. Cu ajutorul unui aparat foarte simplu, care are un proiect electric, caută la mari depărțări, locul unde se află mase metalice, și știe când razele dau peste ele, producându-se raze ce se reîntorc. Atunci, dacă în acele mase se află explozibile, acestea explodează, căci Ulivi trimete spre ele razele infraroșii.

Ultimele sale experiențe, inginerul Ulivi le-a făcut la Florența, în fața unei comisii prezidate de amiralul Fornari și asistând și un public numeros. Au fost aruncate în fluviul Arno, patru mine plutitoare și lăstate să plutească în vola întâmplării. Ulivi se află la vre-o 16 km. depărtare, având dealuri între el și între fluviu. Îndată ce a fost înșfînțat, că minele au fost aruncate în apă, a îndreptat razele spre direcția râului, căutând. Pe cea dintâi o găsi repede, apoi spuse celor de față: »Am aruncat-o în aer». Și în adevăr, sosi vestea aceasta. Găsi apoi la rând pe celelalte trei și câteși trele explodară.

Care vor fi consecințele acestei descoperiri? Mai întâi, cea mai mare flotă din lume, a Angliei de pildă, ar fi la discreția unui simplu aparat ca acela al lui Ulivi. Unul după altul mândrele cruciștoare și cuirasate ar sări în aer, distrugând mil de vieți. Pulberilele orășelor asediate nu ar mai avea nevoie de tirul artileriei dușmane, ca să sară în aer. Dela 100 km. spune Ulivi, se vor trimite raze M — căci așa au fost numite razele de cari se servește Ulivi — și pulberilele vor fi distruse. Războaiele vor lua o ciudată înfățișare în acest caz, căci razele M le va transforma cu totul.

Incident la granița româno-rusă. Din Tulcea se anunță: Doi grăniceri români pe când se aflau în patrulare pe malul Dunării, în dreptul satului Ceatelelor, au surprins 6 pescari din Rusia în trei bărci încărcate cu lemne dintr'o pădure de pe teritoriul românesc; și cum aceștia, la somațiile făcute, nu s'au supus, grănicerii au tras cu arma, omorând pe unul din ei. Cei alți pescari au dispărut cu bărcile pe malul rusesc. Cazul se anchetează.

Sufragetele engleze au spart ferestriște palatul regal. Se anunță din Londra că alaltăseară le-a succedat la două sufragete să se apropie de palatul Buckingham, care dela demonstrația din Joia trecută e înconjurat ziua și noaptea de santineli, — și au spart cu pietri două ferestre ale palatului. Ambele sufragete au fost prinse și arestate, dar după ce dela Curtea regală nu s'a cerut pedepsirea lor, au fost puse în libertate.

Papagal de 118 ani. O revistă din Tasmania (Australia) amintește despre un papagal, care în anul 1796 a fost luat de fiul unui farmer din orașul Queensland, dintr-un cuib ascuns între ramurile unui eucalipt. De atunci pasărea a trecut în proprietatea a 5 generații ale familiei lui Benett, iar azi o îngrijește, într'un otel din Sylvania, un strănepot al celui ce o răpise din cuib. Papagalul e azi tare îmbătrânit, i-au cam căzut penele, partea de sus a ciocului i-a crescut foarte mult și nu mai mănâncă decât bucăți de prăjitură mărunțite bine; cu toate acestea el stă tot pe coperișul casei, de unde pe toți oaspeții cari vin la otel îi salută cu »Welcome Gentlemen!»

Aviz. D-l deputat Dr. Nicolae Șerban caută pentru cancelaria sa din Făgăraș un candidat de advocat cu practică. Condiții favorabile. 1—7

Știri mărunte. Se anunță din Roma, că la Newcastle a murit inginerul Wilson Swan inventatorul lampii electrice.

— Banca Neuville din Paris, înființată în anul 1651, a dat faliment, cu un pasiv de 15 milioane.

— Desbaterile finale în procesul *Caillaux* a fost fixată pe ziua de 20 Iulie.

Poșta Administrației.

Domnului Nicolae Anca, Apoldul mic. Abonamentul D-voastră este achitat până la 1 Iulie a. c.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Zborul de mâne.

Prin zborurile sale de-asupra orașului Brașov d-l Albert Ziegler a devenit incontestabil unul dintre cei mai simpatici aviatori ai brașovenilor. Cel ce se preumblau eri pe la orele 6 seara pe străzile Brașovului au rămas din nou plăcut surprinși de apariția aeroplanului său elegant de-asupra orașului, storcând admirația publicului. A fost un aspect într'adevăr minunat cu deosebire când aeroplanul plutind de-asupra orașului, pasagerul, cu care sbura pilotul Ziegler, a aruncat din aeroplan sute de adife, în care își anunța zborul de mâne.

Se cuvine deci ca să sprijinim prin prezența noastră la zborul de mâne pe d-l Ziegler, care ne-a oferit în mod *gratuit* până acum atâtea priveliști încântătoare.

Zborul va avea loc mâne, Duminică, după amiază pe locul de exerciții. Trenuri speciale vor sta la dispoziția publicului. Intrarea 3 cor., 2 cor. și 1 cor. Elevii și soldații plătesc 50 fileri. Mâncări și beuturi se găsesc pe locul de zburat.

Sărbare religioasă în Stupin. Grupul preoților noștri din Brașov va servi în sobor în biserica din Stupin Mercuri în 21 Mai v. (3 Iunie v.) 1914 (ziua sf. Împărați Constantin și Elena), la orele 11 a. m. Predica o va rosti părintele V. Meret.

Un curs de scrimă va deschide în Brașov începând cu ziua de 2 Iunie a. c. profesorul de scrimă din Budapesta d-nul Albert Szentes. Cursul va dura trei luni. Taxa lunară 20 cor., pentru studenții 14 cor. Anunțări se pot face zilnic la d-nul Szentes prin telefon (Nr. 278) sau în locuința sa în Târgul grăului Nr. 6 (curte). Se primesc ca elevi domni, dame și copii.

Fotografal Lang a expus în vitrina florăriei Hedwig (Str. Vămii) tabloul bine reușit al absolvenților cl. VIII a gimnaziului român.

Mulțumită. Conferința învățătorilor români din Săcele aduce mulțumiri distincului preot *Victor Popea*, pentru darul făcut cu cărți în valoare de peste 100 cor. pe seama bibliotecii sale. Satlung, la 7 Mai 1914. *Savu Luca*, președintele conf. *Vasilie Ivan*, secretarul conf.

Apollo-Bio. Ultimele reprezentații în sezonul de vară al stabilimentului Apollo-Bio vor avea loc azi Sâmbătă, Duminică și Luni.

În programul de Sâmbătă și Duminică sunt luate între altele dramele: »Rivalul» în 4 acte; »Cele trei umbre» în 2 acte.

În programul de Luni: »Un martor în văzduh», mare dramă senzațională în 4 acte; »Spre fericire», dramă emoționantă.

»Urană-Kino.» Luni în 1 Iunie la orele 1/2, 4, 6 și 8: »Journal Pathé»; »Daisy nu vrea tată vitreg» (comedie americană în 2 acte); »Bertagne (Franța) colorat»; »Dansul eroic al balerinei!» (dramă senzațională socială în 5 acte) în rolul principal celebrii actori ai comediei Franceze din Paris d-șoara Robinne și d-nul Alexandre; »Lehmann» ca gemen stamez.» Mare umorescă în 2 acte.

Reprezentarea viitoare: Mercuri în 3 Iunie la 1/2, 6 și 8 ore: »RĂSBUNAREA» mare dramă din viața țăranimei române în 8 acte. În rolul principal d-șoara *Marioara Voiculescu*, directoarea teatrului modern din București.

De închiriat. În Timișul de Jos lângă gară, se află o locuință de vară mobilată de închiriat. Informații se pot lua la Dr. T. Șarcea, medic (Brașov, Str. Caterinii Nr. 8). 2—3.

Poșta Redacției.

Cărunțul. (ghiu); Fiindcă în ziarul nostru nu s'a făcut nici o amintire despre cele ce ne scri D-ta, ar fi mai bine ca și »răspunsul» să-l publicăm în același ziar în care au apărut atacurile, și care — pentru a stabili faptul — va precede, cum va afla de bine.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta 30 Mai. Delegațiunea ungară a adoptat eri seara bugetul externelor exprimând încredere în politica ministrului de externe. Delegațiunile austriacă și ungară terminând lucrările, au ținut ședință de închidere, în care s'a constatat identitatea de deciziuni. Sesiunea s'a închis aducându-se omagii entuziaste Maj. Sale Monarhului.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: *Brarices & Gony*
Redactor responsabil:
Ioan Broșca.

Avis.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public, că am aranjat din nou **Cafeneaua Drechsler** Renumita Capelă eu:

GALUSKA MIKLOS, primaș

bine instruată, cu muzică internațională va oferi distracție plăcută onor. vizitatori ai Cafenelei. Cafeneaua este deschisă toată noaptea.

— Se capătă Mâncări reci foarte bune, Vinuri excelente indigene și streine. —

Mă recomand Onor. public cu toată Stima:

Wenzel Chudoba
Cafegiu.

1-3

Sa deschis!

Atelierul de fotografie „SOLE” Aranjament de tot modern.

Tel. 620. — Srtada Vămei Nr. 19. — Tel. 620.

Pălării pentru dame

Dela cele mai simple și ieftine, până la cele mai fine, confecționate după modeluri din Viena.

Bogat asortiment de garnituri de pălării cu prețuri solide s'afă la:

Magazinul „Wiener Chic”

BRAȘOV, Strada Porții Nr. 3.

Schimbări la pălării se fac dela 1 coroană în sus.

6-10

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafeneaua „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.

Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiane, sper că vei fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Axente.

Văpsitul cel mai bun și ieftin este să văpsești singur cu văpseli și lacuri bune că durează mai mult, exteriorul e mai frumos Gospodina n'are supărare și nici pierdere de vreme.

LACURI PENTRU MOBILE LACURI PENTRU PODELE LACURI EMAIL ALBE ȘI CU COLORI.

Probate de mulți ani, foarte durabile, se capătă numai la

Jul. Teutsch Magazin de Droguerie
Fondată la anul 1890.
TELEFON Nr. 196.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutie este provăzută cu maroa de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prafurilor Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai corbicoase la stomac și pântec, în contra căderilor și acriei la stomac sensipajanei creștii, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haș merhaldilor și a celor mai diferite boale femeșii a luat acest medicament de casă o răspandire ce crește mereu de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutii originale sigilate Cor. 2 — Falsificățiile se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare alui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzută cu maroa de apărare și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire alinând durerile de gât și reumatism și a altor urmări de recesală.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru curățarea rațională a pielii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. —40 b Cincă bucăți cor. 1.50

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provăzută cu maroa de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben

c. și reg. turnisor al curții imperiale.

— Comanda din provincia se efectuează zilnic prin post.

La depozite să se ceară anumit preparatele provăzute cu isclitura și maroa de apărare a lui A. MOLL.

Depozit în Brașov: Carl Schmidt, farmacist.

Deschiderea Grădinei restaurantului dela promenadă!

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public că am deschis GRĂDINA RESTAURANTULUI aranjată foarte modern și cu gust, cu o construcție **UNICE** în felul ei, care nu s'a mai văzut aci.

Sper că cu bucurie recunoscută ca foarte bună (prețuri egale) Bere de Steinbruch prima cantitate, vinuri de ardeal escelente, cum și cu un serviciu prompt și cu atențiane se mulțumesc în toate privințele pe on. oaspeți. În fiecare seara concertează renumita Capelă a lui **DICK GYURI**

Rugând sprijinul On. public semnes cu toată Stima:

M. SCHUSTER
BIRTAȘ.

Fraților!

Azi ne întâlnim în

Suciu

în grădina Restaurant Nr. 5

unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări bune — peste ae olt, odăi de dormit. În toata seara muzică

Publicațiune.

Deoarece §-8 al statutelor societății de înmormântare vînduina. dacă un membru a rămas orator cu cotisatia un an, în luna a doua anului ce urmează se euminea din Societate și pierde toate masele plătite și pretensiile către Societate. se provoacă membrii acestei Societăți; Iohana Danhofer și codii ei Wilhelm și Iohana Danhofer în propriul lor interes, ca să se rătească sumele restante cel mult până în 1 Iulie a. c. ca să se contrar s'ar aplica lor notariile §-8 din Statute.

Brașov, 31 Mai 1914
Societatea de înmormântare brașoveană.

Julius Hornung Ludovic

curator

Rămășițe de stofe

care s'a grămădit, le vând cu preț foarte ieftin.

Aceste rămășițe de stofe sunt de ajuns pentru un costum bărbătesc. Pentru pantaloni paleto, costume de dame.

Cereți mostre de stofe pentru bărbați și dame, care le trimite gratis și franco

Karl Kasper
fabrica de postav
INNSBRUCK 408.

1-20

Anunț de licitație.

În 22 și 23 Iunie st. n. 1914 elevor vinde cu licitație obiectele ce sau amanetat din 23 Martie 1913 până inclusive în 17 Martie 1913 și anume: sub numărul 4437—1913 până inclusive cu Nr. 7580—1913 al căror termin a expirat și nu s'au rescumpărat.

Licitația va avea loc în localul Casei de zăloge, dela 8 oare până la 11 oare a. m. și în caz de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele cari se vor vinde sunt: Giuvaericale, ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, cioale, cositor, flanele, haie bărbătești și femeiești cisme, ghețe și altele.

Vânzarea se face în bani gata. Răscumpărarea sau înțierea amanetelor se poate face numai până cu o zi înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó, 30 Mai 1914.

Casă de amanetare orașenească

Anunțuri

primește Administrațiunea Gazetei Transilvaniei cu prețurile cele mai

MERODATE.